

ÜNİVERSİTELERİN ENGELLİ DESTEK OFİSLERİNİN WEB SAYFALARININ ERİŞİLEBİLİRLİKLERİ

Dr. Bülent Gürsel Emiroğlu
Kırıkkale Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimleri web sayfalarının erişilebilirliklerinin incelenmesidir. Üniversitelerde rektörlüklere bağlı olarak hizmet veren Engelsiz Üniversite Birimlerinin amacı; üniversitelerdeki engelli öğrencilerin öğrenimleri, yerleşke ve yurt yaşamları sırasında engelleri nedeniyle karşılaşılabilecek zorlukları en aza indirmek ve engellerin ortadan kaldırılmasında ilgili taraflar arasında işbirliği sağlamaktır. Genel tarama modeline göre desenlenen bu araştırmanın çalışma grubunu 53 üniversite oluşturmuştur. Araştırma sonucunda çalışma grubunda yer alan üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimlerinin web sitelerinin büyük çoğunluğunda iletişim bilgilerinin (telefon numarası, e-posta adresi, adresi) yer aldığı, yine büyük çoğunluğunda birimin sorumluları, komisyon üyeleri, kuruluş amacı, görevleri ve faaliyetlerine ilişkin bilgilerin yer aldığı belirlenmiştir. Ancak üniversitelerin neredeyse tamamında işaret dili çevirmeni, seslendirme eklentisi ve karakter punto büyütücünün olmadığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki üniversitelerin yaklaşık yarısında Engelsiz Üniversite Biriminin bağlantı linki üniversite ana sayfasında görünür bir yerdedir. Üniversitelerin büyük çoğunluğunun sosyal medyayı kullanmaması araştırmada ulaşılan bir diğer sonuçtur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, Engelsiz Üniversite Birimleri web sayfalarının araştırma kapsamındaki erişilebilirlik maddeleri ya da bunlara benzer özellikler dikkate alınarak tasarlanması; Türkiye’deki tüm üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimleri web sayfalarının tümünü kapsayacak araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler

Engelli öğrenciler için web sayfaları, Engelsiz üniversite birimleri,
Erişilebilirlik.

THE ACCESSIBILITY OF DISABILITY SUPPORT OFFICES WEB PAGES AT UNIVERSITIES

Dr. Bulent Gursel Emiroglu
Kırıkkale University

Abstract

The purpose of this study is to analyse the accessibility of websites of the Disability Support Offices at the Universities in Turkey. Disability Support Offices, which are giving services under the Rectorate of the universities, aims to remove or at least minimize the barriers disabled students face during their education and social life in the campus and coordinate their cooperation with the related authorities. The design pattern of the research is structured according to survey model containing 53 universities in Turkey. At the result of the research, it is determined that communication details (telephone numbers, e-mail address, address) and the information about unit directors, commission members, aims of establishment, duties and activities exist at most of the web sites of the Disability Support Offices of the universities enrolled in the study. But at almost all of the universities' web sites, sign language translators, text-to-speech plug-ins and character enlarging facilities do not exist. At almost half of the universities enrolled in the study, the link of the Disability Support Office is visible at the main web page of the university. Another result gained from the study is that most of the universities do not use and exist in social media. According to the results gained from the study, web pages of the Disability Support Offices can be designed according to the accessibility items listed within the scope of the study or existing web sites can be edited and organized according to those items. Additionnaly, for further studies, it is proposed that analyzing the Disability Support Offices' web pages of state and foundation universities in Turkey by means of accessibility.

Keywords

Disability support offices, Web pages for disabled students,
Accessibility.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası İş Örgütü tarafından engellilik kavramına farklı bakış açılarından yaklaşılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, engellilik kavramı hakkında *eksiklik (impairment)*: “psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir eksiklik veya dengesizlik, *engellilik (disability)*: “bir eksiklik sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması, *sınırlılık (handicap)*: bir eksiklik veya engellilik sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durum” şeklinde hastalık sonuçlarına dayanan, sağlık yönüne ağırlık veren bir tanımlama ve sınıflama yapmıştır (Dünya Engellilik Raporu, 2011). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ise “Engelli Kişilerin Hakları Bildirgesi” nde engelli tanımını “normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar” olarak tanımlamaktadır (Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, 2006).

Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) başta olmak üzere, uluslararası alanda kabul görmüş çok sayıda sözleşme ve antlaşmada eğitim hakkı kutsal ve evrensel kabul edilmiştir. Nitekim Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesinin 24 maddesi ile taraf devletler; engelli kişilerin eğitim hakkını tanımaktadır ve taraf devletler engelli kişilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılabilmelerini sağlayıcı hedeflere yönelik olan her düzeydeki kapsamlı bir eğitim sistemini ve yaşam boyu öğrenimi sağlamakla yükümlüdürler. Bu durum ülkemizde de 5378 sayılı Özürlüler Kanunun 15. maddesine göre ‘hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim hakkı engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır’ şeklinde güvence altına alınmıştır. Üniversitelerde eğitim alan engelli öğrencilerin de diğer öğrenciler gibi eğitim ve öğretim olanaklarından eşit şartlarda faydalanmaları evrensel bir haktır. Ancak eğitim kademesi yükseldikçe engelli bireylerin eğitim sürecine katılımının azaldığı görülmektedir (OECD, 2011). Hurst’e (1996) göre engelli öğrencilerin yükseköğretime katılımı, engelli bireylere bilgilerini arttırma, sosyal becerilerini geliştirme, yeterlikler kazanma, konuşma ve tartışma ortamlarında kendilerini ifade etme gibi fırsatlar sunmaktadır. Fuller, Bradley ve Healey’e (2004) göre engelli bireylerin yükseköğretime katılımları, toplumda eğitim eşitliğinin sağlanması ve engellilerin bireysel kapasitelerinin geliştirilmesi için fırsatlar sunmaktadır. Araştırma sonuçlarına (Baron, Phillips ve Stalker, 1996; Brown ve diğerleri, 1997; Hall & Tinklin, 1998) göre yükseköğretime engelli öğrencilerin katılımı artsada bu öğrencilerin karşılaştığı engeller yadsınamaz. Buradan

Birimleri web sayfaları incelenen üniversiteler Aksaray, Amasya, Ahi Evran, Akdeniz, Adıyaman, Abant İzzet Baysal, Afyon Kocatepe, Ankara, Anadolu, Ardahan, Artvin Çoruh, Adnan Menderes, Atatürk, Bartın, Batman, Bozok, Bursa Teknik, Bülent Ecevit, Balıkesir, Bitlis Eren, Boğaziçi, Ege, Erciyes, Erzincan, Eskişehir Osmangazi, Fırat, Galatasaray, Gazi, Gaziantep, Gaziosmanpaşa, Gebze Yüksek Teknoloji, Giresun, Hacettepe, Harran, Hitit, Iğdır, İstanbul Medeniyet, İnönü, İstanbul Teknik, İstanbul, İzmir Katip Çelebi, İzmir Yüksek Teknoloji, Kafkas, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Karabük, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmetbey, Kastamonu, Kırıkkale, Kırklareli, Kilis 7 Aralık, Kocaeli Üniversiteleridir.

Çalışma grubunda yer alan üniversitelerin Engelsiz Öğrenci Birimleri web sitelerini erişilebilirlik bağlamında değerlendirebilmek için 20 maddeden oluşan değerlendirme formu alanyazın taraması ve araştırmacının kişisel deneyimlerinden yola çıkılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formda iletişim bilgileri, görev ve sorumlularına ilişkin bilgiler, engel türlerine göre kullanım kolaylığı, gerekli başvuru formları ve sosyal medyayı kullanma durumları temel alınarak değerlendirme maddeleri oluşturulmuştur. Tek bölümden oluşan değerlendirme formu maddeleri “evet / hayır” seçeneklerinden oluşmaktadır. Değerlendirme formunun kapsam ve görünüş geçerliği için özel eğitim ve BÖTE alanında uzman üç kişinin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda değerlendirme formuna son hali verilmiştir.

Değerlendirme formu maddesinde yer alan engelli öğrenciler için erişilebilirlik seçeneği ilgili web sayfalarında bulunuyorsa “evet”, belirtilen erişilebilirlik seçeneği web sayfasında yer almıyorsa “hayır” olarak işaretlenmiştir.

Form aracılığıyla üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimlerinin web sayfaları 25 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında incelenmiştir. Elde edilen veriler üzerinde betimsel istatistikler (frekans ve yüzde) hesaplanmıştır. Bu kapsamda engelli öğrenci birimlerinin değerlendirme formunda yer alan maddeleri karşılayıp karşılayamama durumları puanlanarak yüzdelik ifadeler oluşturulmuş ve tablolastırılmıştır.

BULGULAR

53 üniversitenin Engelsiz Öğrenci Birimleri web sayfalarının erişilebilirliklerinin araştırmacı tarafından geliştirilen form aracılığıyla değerlendirilmesi sonucu elde edilen sonuçlar Çizelge 1’de sunulmuştur.

Çizelge 1. Üniversitelerin engelsiz öğrenci birimleri web sayfalarının erişilebilirlik maddelerine göre incelenmesi

Değerlendirme formu maddeleri	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Engelsiz Üniversite Biriminin telefon numarası var mı?	42	79.25	11	20.75
Engelsiz Üniversite Biriminin e-posta adresi var mı?	43	81.13	10	18.87
Engelsiz Üniversite Biriminin adresi belirtilmiş mi?	37	69.81	16	30.19
Engelsiz Üniversite Biriminin yerini gösteren harita, vb. var mı?	2	3.77	51	96.23
Engelsiz Üniversite Biriminin sorumluları ile ilgili bilgi var mı?	38	71.70	15	28.30
Engelsiz Üniversite Birimi komisyon üyelerine ait bilgiler yer alıyor mu?	32	60.38	21	39.62
Engelsiz Üniversite Biriminin kuruluş amacına yönelik bilgi var mı?	49	92.45	4	7.55
Engelsiz Üniversite Biriminin görevlerine dair bilgi var mı?	38	71.70	15	28.30
Engelsiz Üniversite Biriminin faaliyetlerine ilişkin bilgi var mı?	35	66.04	18	33.96
Engelsiz Üniversite Birimine ait yönerge var mı?	21	39.62	32	60.38
Engelliler ile ilgili yasal, resmi bilgiler var mı?	40	75.47	13	24.53
İşitme Engelliler için işaret dili çevirmeni var mı?	0	0.0	53	100.0
Görme Engelliler için karakter punto büyütücü eklentisi var mı?	2	3.77	51	96.23
Görme engelliler için seslendirme eklentisi var mı?	1	1.89	52	98.11
Engelsiz Üniversite Birimine engelli öğrenci başvuru formu var mı?	26	49.06	27	50.94
Engelsiz Üniversite Birimine gönüllü öğrenci başvurusu için form var mı?	11	20.75	42	79.25
Engelsiz Üniversite Biriminin bağlantı linki üniversite ana sayfasında görünür bir yerde mi?	27	50.94	26	49.06
Engellileri ilgilendiren temel sayfaların bağlantı linkleri var mı?	35	66.04	18	33.96
Engelsiz Üniversite Birimi ile ilgili fikirlerin paylaşıldığı bir forum var mı?	4	7.55	49	92.45
Engelsiz Üniversite Birimi sosyal medyayı kullanıyor mu?	3	5.66	50	94.34

Araştırma kapsamındaki üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimlerinin 42'sinde (%79.25) telefon numarası, 43'ünde (%81.13) e-posta adresi, 37 üniversitede (%69.81) birim adresi bulunurken 51'inde (%96.23) birimin yerini gösteren harita vb. bulunmamaktadır. 38 (%71.70) üniversitede Engelsiz Üniversite Biriminin sorumluları ile ilgili bilgi yer alırken, 32'sinde (%60.38) birimin komisyon üyelerine ait bilgiler yer almaktadır. Üniversitelerin 49'unda (%92.45) birimin kuruluş amacına yönelik bilgi bulunurken, 38 üniversitede (%71.70) birimin görevlerine ilişkin, 35 üniversitede (%66.04) ise birimin faaliyetlerine ilişkin bilgi yer almaktadır. Bunların yanı sıra 21 üniversitede (%39.62) Engelsiz Üniversite Birimine ait yönerge bulunmaktadır. Aynı zamanda 40 üniversitenin (%75.47) web sayfasında engelliler ile ilgili yasal, resmi bilgiler yer almaktadır. Ancak hiçbir üniversitede işitme engelliler için işaret dili çevirmeni yer almazken, benzer şekilde 52 üniversitede (%98.11) görme engelliler için seslendirme eklentisi, 51 üniversitede (%96.23) karakter punto büyütücü eklentisi yer almamaktadır. Araştırma kapsamındaki üniversitelerin yaklaşık yarısında (27-%50.94) Engelsiz Üniversite Birimine engelli öğrenci başvuru formu bulunurken, 42'sinde (%79.25) Engelsiz Üniversite Birimine gönüllü öğrenci başvurusu için formu bulunmamaktadır. Araştırma kapsamındaki üniversitelerin yaklaşık yarısında (27-%50.94) Engelsiz Üniversite Biriminin bağlantı linki üniversite ana sayfasında görünür bir yerdedir ayrıca 35 üniversitede (%66.04) engellileri ilgilendiren temel sayfaların bağlantı linkleri bulunmaktadır. Tablodanda görüldüğü gibi üniversitelerin büyük çoğunluğu (50-%94.34) sosyal medyayı kullanmamaktadır..

SONUÇ VE TARTIŞMA

Engelsiz Üniversite Birimleri, üniversitede öğrenim görmekte olan engelli üniversite öğrencilerinin akademik, fiziksel, psikolojik ve sosyal erişilebilirliklerini arttıracak biçimde öğretim programlarını düzenlemek için hem engelli öğrencinin devam ettiği eğitim ortamının düzenlenmesini sağlamak, hem de engellilere yönelik araç gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, engellilere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanması konularında kararlar almak konularında sorumlu ve yetkili birimlerdir (Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı Sonuç Raporu, 2014). Bu birimlerin engelli öğrenciler için erişilebilir olması önemlidir. Bu bağlamda çalışmada 53 üniversitenin Engelsiz Öğrenci Birimleri web sayfalarının erişilebilirlikleri incelenmiştir. Araştırmada kapsamındaki üniversitelerin büyük çoğunluğunda iletişim bilgilerinin olduğu (telefon, e-posta, adres vb.) ancak birimin yerini gösteren harita olmadığı belirlenmiştir. Oysaki birime ulaşımın kolaylığı için yerini gösteren haritanın olması hem engelli hemde engelli olmayan özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için faydalı olacaktır. Nitekim Irgat ve Kurubacak (2008) web sayfalarında üniversitenin binalarını ve ulaşımı gösteren yerleşke haritasının ve/veya krokilerinin bulunması, herhangi bir birime ilişkin binayı arayan kişilere

yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda Engelsiz Üniversite Birimlerinin web sayfalarında birimin yerini bildiren haritalara yer vermesinin yararlı olacağı söylenebilir. Araştırmada üniversitelerin çoğunluğunda Engelsiz Üniversite Biriminin sorumluları ve komisyon üyelerine ilişkin bilgilerin yer aldığı görülmüştür. İlgili kişilere ilişkin bilgilerin yer alması engelli öğrencilerin sorumlulara ulaşımını kolaylaştırma ve ihtiyaçların zamanında giderilmesi açısından önem taşımaktadır. Üniversitelerin çoğunluğunda birimin kuruluş amacına ve faaliyetlerine ilişkin bilgilerin yer alması ulaşılan bir diğer sonuçtur. Bu durumun ortaya çıkmasında birimlerin 20.06.2006 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Yüksek Öğrenim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği çerçevesinde kurulmuş olmalarının gerektirdiği yasal zorunluluğun etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada Engelsiz Üniversite Birimleri ele alınmış olmasına rağmen bir başka deyişle engelli öğrencilere yönelik birimler olmasına rağmen, engelli öğrencilerin ihtiyaçlarının göz önüne alınmadığı bu bağlamda görme ve işitme engelliler için gerekli düzenlemelerin yapılmadığı görülmüştür. Bu sonuç Şahin-İzmirli, Dönmez ve Kabakçı-Yurdakul (2011) tarafından gerçekleştirilen incelenen üniversite web sayfalarının hiç birinde engelli bireylerin gezinmelerini kolaylaştırıcı özelliklere rastlanmaması bulgusuyla tutarlıdır. Oysaki görme engelli bireyler için işitsel destekli sayfa alternatiflerinin oluşturulması ya da işitme engelli bireyler için alt yazılı veya sesli içeriklerin metin dosyaları olarak sunulması web sayfalarında aranan özellikler arasındadır (Şahin-İzmirli, Dönmez ve Kabakçı-Yurdakul, 2011). Bir başka deyişle bir üniversite web sayfasının hedef kitlesi nesnel bir biçimde tanımlanmalı ve tanımlanan bu hedef kitlenin gereksinimlerine uygun web sayfaları doğru ve güncel bilgilerle ve uzman kişilerin işbirliğiyle tasarlanmalıdır (İrgat ve Kurubacak, 2008). Bu bağlamda ilgili birimlerin web sayfalarının engelli öğrencilerin ihtiyaçları göz önüne alınarak işaret dili çevirmeni, ses eklentisi, karakter punto büyütücü gibi eklentilere yer vererek düzenlenip tasarlanması gerektiği söylenebilir. Böylelikle ilgili birimler farklı engel türlerine sahip öğrenciler için daha erişilebilir olacaktır.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç olan üniversitelerin yaklaşık yarısında Engelsiz Üniversite Birimine engelli öğrenci başvuru formu bulunmaması düşündürücüdür. Oysaki engelli öğrencilere öğrencilikleri süresince gerekli danışma ve destek hizmetlerinin sağlanabilmesi açısından bu formlar önem taşımaktadır. Bu nedenle Engelsiz Üniversite birimlerinin web sayfalarında bu formlara yer vermesi gerekmektedir. Ayrıca ilgili Engelsiz Üniversite Birimi web sayfalarında gönüllü öğrenci başvurusu için gerekli formlarda bulunmalıdır. Böylelikle engelsiz öğrencilerin engelli arkadaşları için getirebileceği katkılar bir başka deyişle yapabileceği gönüllü hizmetlerin çeşitliliği artırılabilir. Aynı zamanda bu durum engelsiz öğrencilerde farkındalık sağlayabilir.

Araştırma kapsamındaki üniversitelerin 26’sında (% 49.06) Engelsiz Üniversite Biriminin bağlantı linki üniversite ana sayfasında görünür bir yerde olmaması

düşündürücüdür. Oysaki engelli öğrencilerin bu birimlere erişimlerinin kolaylığı için ilgili linkin arama yapmayı gerektirmeksizin ana sayfada görünür bir yerde olmalıdır. Nitekim web sayfasını gezen bir bireyin gereksiz enformasyon yüklenmeden ve daha az sayıda tıklama gerçekleştirerek amacına ulaşabilmesi için web sayfalarında bağlantı yazılarının kısa ve ilgili bağlantı yerini tanımlayıcı özellikte olması önemlidir (Şahin-İzmirli, Dönmez ve Kabakçı-Yurdakul, 2011). Ayrıca bulmaca gibi hazırlanmış web sayfalarının kullanıcılar tarafından beğenilmediği de bilinmektedir (Irgat ve Kurubacak, 2008). Araştırma kapsamındaki üniversitelerin büyük çoğunluğunda Engelsiz Üniversite Birimlerinin web sayfalarında engellileri ilgilendiren temel sayfaların bağlantı linkleri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kullanıcılar bazen ilgili web sayfalarına sadece o birime ilişkin bir bilgiyi aramak için değil, ilgili başka bir web sayfasına ulaşmak için de kullanabilirler. Eğer web sayfasında ilgili diğer web sayfalarına bağlantılar varsa kullanıcılar aradıkları bilgiye daha çabuk ulaşabilirler.

Araştırmada üniversitelerin büyük çoğunluğunun sosyal medyayı kullanmadığı görülmüştür. günümüzde bireylerin sosyal medyayla iç içe yaşadığı gerçeğinden yola çıkarak ilgili birimlerin sosyal medyayı kullanması önerilebilir. Böylelikle hem engelliler hem de Engelsiz Üniversite Birimleri hakkında daha çok kişiye güncel ve doğru bilgi aktarılabilir. Aynı zamanda sosyal medya aracılığıyla toplumun dikkatini çekme ve toplumdaki farkındalığın artırılmasına katkı sağlanabilir.

Bu çalışma bulguları doğrultusunda Engelsiz Üniversite Birimleri web sayfaları araştırma kapsamındaki erişilebilirlik maddeleri dikkate alınarak ya da daha geniş bir madde listesine göre tasarlanabilir. Gelecek çalışmalarda Türkiye'deki tüm üniversitelerin Engelsiz Üniversite Birimleri web sayfaları değerlendirme konusu yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Atatürk Üniversitesi (2014). *Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı Sonuç Raporu*.
<http://depo.btu.edu.tr/dosyalar/engelsiz/Dosyalar/sonucbildirge.pdf> adresinden 10 Ağustos 2015 tarihinde erişilmiştir.
- Baron, S., Phillips, R. & Stalker, K. (1996) Barriers to training for disabled social work students. *Disability and Society*, 11, 361-379.
- Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (2006).
http://eob.kku.edu.tr/duyurular/kaynaklar/Rusihak_BM_Sozlesmesi.pdf adresinden 28 Temmuz 2015 tarihinde erişilmiştir.
- Brown, S., Duffield, J., Sutherland, L., Phillips, R., Riddell, S., Cox, A. & Amery, P. (1997) *Scottish higher education funding council initiatives in support of students with disabilities in higher education*. Stirling: Stirling University Press.
- Çocuk Hakları Sözleşmesi-Convention on the Rights of the Child. (1989) 1577 UNTS 3.
- Dünya Sağlık Örgütü (2011). *Dünya Engellilik Raporu*.
<http://siteresources.worldbank.org/TurkeyinTurkishextn/Resources/455687-1328710754698/YoneticiOzeti.pdf> adresinden 08 Ağustos 2015 tarihinde erişilmiştir.
- Fuller, M., Bradley, A., & Healey, M. (2004). Incorporating disabled students within an inclusive higher education environment. *Disability & Society*, 19(5), 455-468.
- Hall, J. & Tinklin, T. (1998). *The experiences of students with disabilities in higher education*. Edinburgh: Scottish Council for Research in Education.
- Hurst, A. L. A. N. (1996). *Reflecting on researching disability and higher education*. *Disability and Society: Emerging issues and insights*. London: Longman.
- Irgat, E. ve Kurubacak, G. (2008). Üniversite Web Sayfalarında Yer Alması Gereken Özellikler. 8. *Türkiye’de İnternet Konferansı*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- OECD (2011). “Access to tertiary education is still challenging”, in *Inclusion of Students with Disabilities in Tertiary Education and Employment*. OECD Publishing.
- Shepherd, I.D.H (2006) *Developing an inclusive curriculum for visually disabled students*. Series edited by Michele Hills and Mick Healey, Geography Discipline Network Publications.
- Şahin-İzmirli, Ö., Dönmez, O. ve Kabakçı-Yurdakul, I. (2011). Üniversite Web Sayfalarının Gezinim Kolaylaştırıcıları Açısından İncelenmesi: Türkiye Örnekleme. 5. *Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Web Accessibility Initiative (2015). *Web erişilebilirliğine giriş*.
<http://www.cs.man.ac.uk/~yesilady/docs/accessibility.html> adresinden 12 Ağustos 2015 tarihinde erişilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Disabilities make it harder to take part in normal daily activities for disabled people. They may limit what people can do physically or mentally, or they can affect the senses that people need to conduct the compulsory tasks to continue their lives. The disabilities that people have may vary due to the problems resulted in the daily lives of them. At this point, the terms ‘disability’ and ‘disabled’ recognizes that individuals are disabled by a combination of many factors including presumed normality of their visual apparatus or their visual information processing capability. On the other hand, ‘disabled’ appears to be the preferred term when discussing learning disabilities, perhaps because there is no obvious physical ‘defect’ that lies at the heart of this disability (Shepherd, 2006). More specifically, when the education of the disabled comes to point, it can be stated that disabled students encounter several obstacles and barriers before they enter to the university and during their time in there as students. These obstacles and barriers are technical, organisational and social. Disabled students are able to finish their courses through their own determination to overcome the barriers they encounter on their way to graduation, through moral and practical support from others, and very often through a high level of creativity. In their studies and educational activities at the universities, disabled students use various aids to overcome the barriers caused by their disability and to gain access to the data and information which are required for their studies or work.

The purpose of this study is to analyse the accessibility of websites of the Disability Support Offices at the Universities in Turkey. Disability Support Offices, which are giving services under the Rectorate of the universities, aims to remove or at least minimize the barriers disabled students face during their education and social life in the campus and coordinate their cooperation with the related authorities. The design pattern of the research is structured according to survey model containing 53 universities in Turkey. At the result of the research, it is determined that communication details (telephone numbers, e-mail address, address) and the information about unit directors, commission members, aims of establishment, duties and activities exist at most of the web sites of the Disability Support Offices of the universities enrolled in the study. But at almost all of the universities’ web sites, sign language translators, text-to-speech plug-ins and character enlarging facilities do not exist. At almost half of the universities enrolled in the study, the link of the Disability Support Office is visible at the main web page of the university. Another result gained from the study is that most of the universities do not use and exist in social media. According to the results gained from the study, web pages of the Disability Support Offices can be designed according to the accessibility items listed within the scope of the study or existing web sites can be edited and organized

according to those items. Additionally, for further studies, it is proposed that analyzing and comparing the Disability Support Offices' web pages of state and foundation universities in Turkey by means of accessibility.

It is difficult to provide a fully accessible education system for the disabled university students and many research studies and efforts should be done to overcome the barriers caused by their disability. However, individual and group support is needed in this domain to inform all types of institutions, organizations, associations and agencies (public or private) to provide appropriate services to those disabled students with the help of current Web and the Internet technologies. As the Internet is the key element for communication and sharing amongst all the people on the World, disabled people can also use this key to open the doors which is already closed because of their disability.

YAZAR HAKKINDA

Yrd. Doç. Dr. Bülent Gürsel Emiroğlu, Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Yazılım Anabilim Dalında öğretim üyesidir. Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği alanında lisans, bilgisayar bilimleri alanında yüksek lisans, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanında doktora derecelerine sahiptir. Doktora tezi “görme engelli üniversite öğrencileri için web forum uygulamaları” üzerinedir. Akademik çalışmaları bilgisayar ağları, internet/web teknolojileri, insan bilgisayar etkileşimi, yapay zeka ve uzman sistemler, görme engelliler için bilişim sistemleri alanlarında yoğunlaşmıştır.

İletişim Adresi: Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, 71450 Yahşihan, Kırıkkale / Eposta: bulentgursel@gmail.com.

ABOUT THE AUTHOR

Dr. Bulent Gursel Emiroglu is an assistant professor at Kırıkkale University Department of Computer Engineering. Working areas: Computer networks, HCI, artificial intelligence, expert systems, and information systems for blinds.

Correspondence Address: Kırıkkale University Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, 71450 Yahşihan, Kırıkkale / Email: bulentgursel@gmail.com

